

ČLENOVCI

Nejpočetnější skupina živočichů.

Stavba těla – nestejněměrně článkované tělo a končetiny (u některých přeměněná na tykadla nebo klepeta) , povrch těla kryje pokožka, která vylučuje pevnou kutikulu (chitin, uhličitan vápenatý)- tvoří vnější kostru, která neroste a musí se svlékat. Zevnitř se na ní upínají svaly.

Dělí se na : a) pavoukovci
b) korýši
c) vzdušnicovci

PAVOUKOVCI

Tělo je složeno z hlavohruďi a zadečku, dospělí jedinci mají 4 páry kráčivých končetin.

Patří sem: a) pavouci
b) sekáči
c) roztoči
d) štíři

A) PAVOUCI

KŘÍŽÁK OBECNÝ

Stavba těla – 1. hlavohruď- 8 oček, klepítka (přijímání potravy-ústí sem jedová žláza), makadla

(hmat), 4 páry končetin zakončených hřebínky

2. zadeček – je připojen stopkou, na konci jsou snovací bradavky (tkaní pavučiny-

Je to vrozená schopnost-*instinkt*

Trávící soustava – živí se hmyzem- loví je do pavučiny. Klepítka do něj vstříkne jed- usmrtí

Kořist pak do něj vypustí trávící šťávy - potrava se rozloží mimo tělo pavouka

A on ji pak nasaje-mimotělní trávení.

Dýchací soustava - dýchají plicními vaky

Cévní soustava – má trubicovité srdce a cévní soustava je otevřená.

Vylučovací soustava – odpadních látek se zbavuje pomocí Malpigických trubic→ ústí do střeva

Nervová soustava – nervové uzliny se soustřeďují do hlavohruďi a jsou propojené nervovými

vlákny

Rozmnožovací soustava – oddělené pohlaví, sameček je menší- pohlavní dvojtvárnost.
Oplozené vajíčka obalí zámožkem- kokony- vývin přímý

Další zástupci – *pokoutník domácí* – žije v lidských obydlích

Vodouch stříbrný- žije pod vodou, má zde pavučinu naplněnou vzduchem
(nosí ho mezi chloupky na zadečku)

Běžník kopretinový – netká pavučinové sítě, žije na květech, má schopnost
Měnit barvu (na podzim tkají mladí vlákna a nechají
se unášet větrem)

Sklípkáni – největší pavouci, žijí v tropech a loví i větší kořist, někteří jsou
jedovatí

Stepník moravský- náš nejjedovatější pavouk

B) SEKÁČI

Hlavohruď a zadeček je spojen v jeden celek. Mají dlouhé tenké končetiny, které se snadno odlamují (po oddělení se pohybují sekavým pohybem- odlákají nepřítele). Netkají pavučinu.

C) ROZTOČI

Hlavohruď a zadeček je srostlý. Někteří jsou rozkradači a jiní cizopasí na povrchu těla organismu.

KLÍŠTĚ OBECNÉ – žije v listnatých lesích. Samičky sají krev, pak klade vajíčka- larvy mají
Menší počet končetin.! Je nebezpečné, přenáší původce chorob-
Zánět mozkových blan, lymeská borelióza. !

ZÁKOŽKA SVRABOVÁ- samice vyvrtává v lidské pokožce chodbičky a klade tam vajíčka

D) ŠTÍŘI

Žijí v tropických a subtropických oblastech. Makadla mají přeměněna v klepeta. Na zadečku mají hrot s jedovou žlázou (lov a obrana). Jsou draví a loví za soumraku. Mohou být nebezpeční i pro člověka.

KORÝŠI

Mají článkované tělo chráněné krunýřem. Mají 5 a více párů končetin a dva páry tykadel.

RAK ŘÍČNÍ

Žije v čistých, mírně bahnitých potocích a řekách.

Stavba těla – tvoří ho hlavohruď a zadeček, chrání ho krunýř z chitinu (vnější kostra)-neroste musí se svlékat (probíhá přitom i regenerace)

- a) hlavohruď – dva páry tykadel-1. delší-hmat
2. kratší-čich

složené oči na pohyblivých stopkách, kusadla a čelisti.

Končetiny- 3 páry krátkých- přidržování potravy

5 párů větších-1.pár je zakončený klepety (kořist,

obrana)

-další páry slouží k pohybu.

- b) zadeček- jsou zde drobné končetiny (u samiček přidržují vajíčka), je zakončen ocasní ploutvičkou

Trávicí soustava – živí se mrtvými živočichy a rostlinami, tr. Trubicí tvoří ústní otvor, jícen, žaludek, střevo a řitní otvor.

Dýchací soustava – dýchá žábami

Cévní soustava – oběh zajišťuje vakovité srdce, cévní soustava je otevřená

Vylučovací soustava – vylučování zajišťují tykadlové žlázy

Nervová soustava – je uzlinová, velká uzlina je v hlavohrudí, ze které vede břišní nervová páska

Rozmnožovací soustava – jsou odděleného pohlaví, samice klade vajíčka v zimě a lepí si je na zadečkové nožky, v létě se líhnou malí raci-vývinj přímý

Další raci – rak bahenní (rybníky), rak kamenáč-vzácný, žije jen v čistých vodách

DALŠÍ KORÝŠI

Mnoho jich žije v moři a loví se pro maso. Např. krabi (krab říční i u nás), humr obecný, Langusta obecná, garnát obecný.

U nás žijí- ve stojatých vodách – perloočky, buchanky- jsou součástí planktonu (drobné

Organismy vznášející se ve vodě- potrava ryb)

Na dně vod – beruška vodní, blešivci

Na souši – v tlejícím listí a vlhku- svinky a stinky